

Ειδικότερα, με το άρθρο 11 του νόμου, τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 67 και η παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 3852/2010 (Α' 87), ως προς τους τρόπους συνεδρίασης του δημοτικού και του περιφερειακού συμβουλίου αντιστοίχως.

Σύμφωνα με άρθρο 11 του νέου νόμου, η παρ. 1 του άρθρου 67 του ν. 3852/2010 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσια, εκτός αν ληφθεί απόφαση με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, η οποία αιτιολογείται ειδικά και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, ότι η συνεδρίαση πρέπει να διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών.

Η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να διεξάγεται ή α) δια ζώσης στο κατάστημα της έδρας του δήμου, ή β) με τηλεδιάσκεψη, με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ή γ) με μικτό τρόπο, διά ζώσης και με τηλεδιάσκεψη. Συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου με τηλεδιάσκεψη ή με μικτό τρόπο επιτρέπεται μόνο μία (1) φορά τον μήνα.».

Ως προς το περιφερειακό συμβούλιο, η παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 3852/2010 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Το περιφερειακό συμβούλιο συνεδριάζει υποχρεωτικά, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του, σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Οι συνεδριάσεις του συμβουλίου είναι δημόσιες και διεξάγονται α) είτε δια ζώσης στο κατάστημα της έδρας της περιφέρειας, β) είτε με τηλεδιάσκεψη, με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, γ) είτε με μικτό τρόπο, διά ζώσης και με τηλεδιάσκεψη. Συνεδρίαση με τηλεδιάσκεψη ή με μικτό τρόπο επιτρέπεται μόνο μία (1) φορά τον μήνα εκτός από τις νησιωτικές περιφέρειες, για τις οποίες δεν υπάρχει περιορισμός. Το συμβούλιο μπορεί να συνεδριάσει σε άλλον τόπο μετά από απόφαση του συμβουλίου. Το συμβούλιο, με αιτιολογημένη απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Εφόσον ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής, είναι δυνατόν, ύστερα από απόφαση του Προέδρου, οι σχετικές διαδικασίες να λαμβάνουν χώρα διά περιφοράς, με τη συμμετοχή τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών του

περιφερειακού συμβουλίου. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατά το προηγούμενο εδάφιο, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συμβουλίου στην πρώτη, μετά τη λήψη της απόφασης, τακτική συνεδρίαση.»

Επειδή, ωστόσο, οι ανωτέρω θεσμικές αλλαγές επηρεάζουν άμεσα και τον τρόπο συνεδρίασης των διοικητικών συμβουλίων¹ συγκεκριμένων κατηγοριών νομικών προσώπων των Ο.Τ.Α., το Υπουργείο Εσωτερικών κρίνει σκόπιμο να παράσχει, περαιτέρω, τις ακόλουθες διευκρινίσεις.

Ειδικότερα:

Α. Τρόπος συνεδρίασης διοικητικών συμβουλίων Δημοτικών Ιδρυμάτων (άρθρο 226 ΚΔΚ), ν.π.δ.δ. (άρθρο 240 ΚΔΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 103 ν. 3852/2010), Σχολικών Επιτροπών [άρθρο 243 ΚΔΚ και υπ' αρ. 63967/2019 απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών (Β' 3537/20.09.2019)], (Δια)δημοτικών Λιμενικών Ταμείων (άρθρο 244 ΚΔΚ):

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 234 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α' 114), που αφορά στα δημοτικά ιδρύματα αλλά εφαρμόζεται αναλογικά και στα ανωτέρω νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: **1. Τα θέματα, τα σχετικά με τις εργασίες του διοικητικού συμβουλίου, την πρόσκληση των μελών του και της εκτελεστικής επιτροπής σε συνεδρίαση, την απαιτούμενη για τη λήψη αποφάσεως πλειοψηφία, τον έλεγχο και την εκτελεστότητα των αποφάσεών του, το κώλυμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις, την αστική και πειθαρχική ευθύνη των οργάνων διοίκησής του ρυθμίζονται με ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων που αφορούν το δημοτικό συμβούλιο, τη δημορχιακή επιτροπή² και τα μέλη τους.**

Συνεπώς, **ως προς τον τρόπο συνεδρίασης των διοικητικών συμβουλίων των δημοτικών ιδρυμάτων (άρθρα 226 επ. ΚΔΚ) των ν.π.δ.δ. (άρθρο 240 ΚΔΚ), των Σχολικών Επιτροπών (άρθρο 243 ΚΔΚ), και των δημοτικών λιμενικών Ταμείων (άρθρο 244 ΚΔΚ) εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του**

¹ Σημειώνεται ότι οι νέες ρυθμίσεις του άρθρου 11 του ν. 5043/2023 δεν αφορούν στον τρόπο συνεδρίασης των επιτροπών του δημοτικού και περιφερειακού συμβουλίου και, κατά συνέπεια, δεν αφορούν και στον τρόπο συνεδρίασης της εκτελεστικής επιτροπής των ν.π.δ.δ., ιδρυμάτων και συνδέσμων.

² Ως προς τη δημαρχιακή επιτροπή, υπενθυμίζουμε την υπ' αριθ. 22/2011 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών (υπ' αριθ. πρωτ. 7951/17.02.2011, Α.Δ.Α.: 4ΑΛ3Κ-Γ), με βάση την οποία: επειδή στους νέους «καλλικράτειους» δήμους δεν προβλέπεται η λειτουργία δημορχιακής επιτροπής, αλλά οι αρμοδιότητες αυτής έχουν περιέλθει στην οικονομική επιτροπή του άρθρου 72 του ν. 3852/2010, συνάγεται ότι η εκτελεστική επιτροπή του δημοτικού ιδρύματος θα ασκεί, ως προς τη διοίκηση αυτού, αρμοδιότητες, κατ' αντιστοιχία με αυτές της οικονομικής επιτροπής του «καλλικράτειου» δήμου.

άρθρου 67 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, μετά και την τελευταία τροποποίηση του από το άρθρο 11 του ν. 5043/2023.

Ως εκ τούτου, η συνεδρίαση των διοικητικών τους συμβουλίων μπορεί να διεξάγεται:

- α) είτε δια ζώσης, στο κατάστημα της έδρας του νομικού προσώπου,
- β) είτε με τηλεδιάσκεψη, με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- γ) είτε με μεικτό τρόπο, διά ζώσης και με τηλεδιάσκεψη.

Σημειώνεται ότι συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου με τηλεδιάσκεψη ή με μεικτό τρόπο επιτρέπεται μόνο μία (1) φορά τον μήνα, ενώ, εφόσον ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής, είναι δυνατόν, ύστερα από απόφαση του προέδρου, οι σχετικές διαδικασίες να λαμβάνουν χώρα διά περιφοράς, με τη συμμετοχή τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών διοικητικού συμβουλίου (παρ. 5 άρθρου 67 ν. 3852/2010). Οι αποφάσεις που λαμβάνονται διά περιφοράς, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συμβουλίου στην πρώτη, μετά τη λήψη της απόφασης, τακτική συνεδρίαση.

Β. Σύνδεσμοι (άρθρο 245 ΚΔΚ), σύνδεσμοι ΦΟ.Δ.Σ.Α. (άρθρα 225 και 226 ν. 4555/2018):

Ως προς τα θέματα σχετικά με τον τρόπο συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου των Συνδέσμων Ο.Τ.Α. του ν. 3463/2006 (ΚΔΚ), ανατρέχουμε στα οριζόμενα της παρ. 3 του άρθρου 247 ΚΔΚ, σύμφωνα με τα οποία: «3. Οι διατάξεις που ρυθμίζουν τη λειτουργία του δημοτικού συμβουλίου και της δημορχιακής επιτροπής, τον έλεγχο και την εκτελεστικότητα των αποφάσεων εφαρμόζονται ανάλογα και για τα συλλογικά όργανα των Συνδέσμων».

Ομοίως ως προς τους **ΦΟ.Δ.ΣΑ. των άρθρων 225 και 226 του ν. 4555/2018**, με τη νομική μορφή του **Συνδέσμου των Ο.Τ.Α.**, ορίζεται ότι για τη λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου τους ισχύουν τα προβλεπόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 232 του ν. 4555/2018, ήτοι: «1. Για την σύγκληση, την απαρτία και τη λήψη των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου εφαρμόζονται οι

διατάξεις του άρθρου 67 του ν. 3852/2010 σε συνδυασμό με εκείνες του άρθρου 7 της με αρ.:16852/2011 υπουργικής απόφασης (Β' 661), όπως ισχύουν.»

Επομένως, ως προς τους τρόπους συνεδρίασης των διοικητικών συμβουλίων, των συνδέσμων του ΚΔΚ και των συνδέσμων ΦΟ.Δ.ΣΑ., εφαρμόζονται αναλογικά οι κείμενες διατάξεις που διέπουν τον τρόπο συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου. Σύμφωνα δε με τις διατάξεις του νέου νόμου, η συνεδρίαση των διοικητικών συμβουλίων τους μπορεί να διεξάγεται είτε δια ζώσης στο κατάστημα της έδρας του συνδέσμου, είτε με τηλεδιάσκεψη με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, είτε με μεικτό τρόπο, διά ζώσης και με τηλεδιάσκεψη. Και στην περίπτωση των ως άνω συνδέσμων, η συνεδρίαση του διοικητικού τους συμβουλίου με τηλεδιάσκεψη ή με μεικτό τρόπο επιτρέπεται μόνο μία (1) φορά τον μήνα.

Ομοίως με τα λοιπά ν.π.δ.δ., κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 67 του ν. 3852/2010, εφόσον ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής, είναι δυνατόν, ύστερα από απόφαση του προέδρου, οι σχετικές διαδικασίες να λαμβάνουν χώρα διά περιφοράς, με τη συμμετοχή τουλάχιστον των δύο τρίτων των μελών διοικητικού συμβουλίου (παρ. 5). Οι αποφάσεις που λαμβάνονται διά περιφοράς, ανακοινώνονται από τον πρόεδρο του συμβουλίου στην πρώτη, μετά τη λήψη της απόφασης, τακτική συνεδρίαση.

Γ. Κοινοφελείς επιχειρήσεις του άρθρου 254 ΚΔΚ & διαδημοτικές κοινοφελείς επιχειρήσεις της παρ. 1 του άρθρου 156 του ν. 4600/2019:

Για τις εν λόγω επιχειρήσεις και ως προς το θιγόμενο ζήτημα του τρόπου συνεδρίασης του διοικητικού τους συμβουλίου, εφαρμογή έχουν τα άρθρα 3 και 4 της υπ' αρ. 43254/17.08.2007 «Κωλύματα, ασυμβίβαστα, συγκρότηση και λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου δημοτικών και κοινοτικών κοινοφελών επιχειρήσεων του ν. 3463/2006» (Β' 1492) απόφασης του Υφυπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 264 ΚΔΚ.:

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3 αυτής:

«1. Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του τουλάχιστον μια φορά το μήνα.

2. Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκαλείται από τον Πρόεδρό του με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκαλείται επίσης όποτε το ζητήσει ο Δήμαρχος, ή το Δημοτικό Συμβούλιο ή το 1/3 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Στις δυο τελευταίες περιπτώσεις απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στις ίδιες περιπτώσεις δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθει δίμηνο, αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων. Η πρόσκληση επιδίδεται ή γνωστοποιείται στους συμβούλους τρεις τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης.

3. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου καταρτίζει την ημερήσια διάταξη.»

Δ. Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ν. 1069/1980, όπως ισχύει):

Για τη σύγκληση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου της Δ.Ε.Υ.Α., εφαρμογή έχουν οι οργανικές διατάξεις του άρθρου 4 του ιδρυτικού της νόμου (ν. 1069/1980, Α' 191).

Ε. Περιφερειακά Ιδρύματα (ν.π.δ.δ.) του άρθρου 200 του ν. 3852/2010:

Για τα ζητήματα του τρόπου συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου των πρώην νομαρχιακών ιδρυμάτων, τα οποία με το άρθρο 200 του ν. 3852/2010 περιήλθαν στις οικείες περιφέρειες, ανατρέχουμε στο άρθρο 10 του π.δ. 198/1996 «Σύσταση και λειτουργία ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τα Νομαρχιακά Διαμερίσματα» (Α'159):

«Άρθρο10

Λειτουργία διοικητικού συμβουλίου και εκτελεστικής επιτροπής'

Τα θέματα, τα σχετικά με τις εργασίες του διοικητικού συμβουλίου, την πρόσκληση των μελών του και της εκτελεστικής επιτροπής σε συνεδρίαση, την απαιτούμενη για τη λήψη αποφάσεως πλειοψηφία, τον έλεγχο και την εκτελεστότητα των πράξεων και αποφάσεών του, ρυθμίζονται με

ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων που αφορούν το νομαρχιακό συμβούλιο και τις νομαρχιακές επιτροπές και τα μέλη τους.»

Συνεπώς, ως προς τον τρόπο συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου των περιφερειακών ιδρυμάτων, εφαρμόζονται αναλογικά οι κείμενες διατάξεις που διέπουν τον τρόπο συνεδρίασης του περιφερειακού συμβουλίου, δηλαδή οι διατάξεις του άρθρου 167 ν. 3852/2010, όπως ισχύει, μετά και την τελευταία τροποποίησή του με το άρθρο 11 του ν. 5043/2023.

ΣΤ. Για τον τρόπο συνεδρίασης και, γενικότερα, τη σύγκληση και λειτουργία των συλλογικών οργάνων διοίκησης των λοιπών **νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης που λειτουργούν είτε με τη μορφή αστικής εταιρείας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είτε με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας**, εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις του Αστικού Κώδικα και του νόμου περί ανωνύμων εταιρειών (ν. 4548/2018, Α' 104), αντιστοίχως, σε συνδυασμό με τα σχετικώς προβλεπόμενα στα καταστατικά τους.

Τέλος, επισημαίνεται ιδιαιτέρως ότι, στην περίπτωση κατά την οποία σε νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. εφαρμόζονται³ **έκτακτα μέτρα δημόσιας υγείας που θεσπίζονται με κοινή υπουργική απόφαση** από τα συναρμόδια Υπουργεία με σκοπό την αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, ως προς τους τρόπους συνεδρίασης των πάσης φύσεως συλλογικών τους οργάνων, ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 78 του ν. 4954/2022 (Α' 136), σύμφωνα με τις οποίες:

«Κατά το διάστημα ισχύος των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, η λήψη των αποφάσεων των πάσης φύσεως συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων μπορεί να λαμβάνει χώρα: α) είτε διά περιφοράς κατά τις προβλέψεις της παρ. 5 του άρθρου 67 και της παρ. 1 του άρθρου 167 του ν. 3852/2010 (Α' 87), β) είτε με τηλεδιάσκεψη με κάθε πρόσφορο μέσο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, γ) είτε δια ζώσης, δ) είτε δια ζώσης και με τηλεδιάσκεψη. Στην περίπτωση της δια ζώσης σύγκλησης των συλλογικών οργάνων και των διοικητικών συμβουλίων της περ. γ', οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα ισχύοντα υγειονομικά μέτρα».

³ Ιδίως λόγω των κρίσιμων κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας που παρέχουν σε ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού (λ.χ. γηροκομεία, δημοτικά ιατρεία, κέντρα υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία).

Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις παρακαλούνται να ενημερώσουν σχετικά τους Συνδέσμους Ο.Τ.Α. της χωρικής τους αρμοδιότητας, οι δε Περιφέρειες και οι Δήμοι να αποστείλουν την παρούσα εγκύκλιο στα νομικά τους πρόσωπα.

Επίσης, οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις παρακαλούνται να παράσχουν περαιτέρω διευκρινίσεις σε ζητήματα και ερωτήματα που τυχόν υποβληθούν στις υπηρεσίες τους, για τα ως άνω θέματα από τα όργανα διοίκησης των νομικών προσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για περαιτέρω διευκρίνιση ή πληροφόρηση.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού Εσωτερικών
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών
3. Διεύθυνση Οικονομικών Τ.Α.
4. Διεύθυνση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής
5. Διεύθυνση Προσωπικού Τ.Α.
6. Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

*(για την ανάρτηση της παρούσας
στον ιστότοπο του Υπουργείου)*